

Geluid in Beeld

Natuurgeluiden in De Nieuwe Wildernis

Een jaar geleden kreeg Henk Meeuwsen de vraag of hij de geluidsopnames wilde maken voor De Nieuwe Wildernis. Dat aanbod pakte hij enthousiast aan. Het betekende echter niet dat hij met de filmcrew op pad zou gaan. De geluiden worden achteraf in de film gemonteerd. Deze werkwijze is Henk gewend: in zijn eentje eropuit trekken. Maar hoe gaat dat in zijn werk? Hoe luidt het recept voor een geslaagde geluidsopname? Het kon wel eens heel veel lijken op het recept voor een geslaagde foto.

TEKST: HENK MEEUWSEN

BEELD: RUBEN SMIT EN RUUT WEGMAN

HENK MEEUWSEN (1963) Henk is geboren en getogen op een boerderij in het Brabantse Alphen. Spelenderwijs leerde hij de natuur kennen. Op zijn zestiende leende hij de camera van zijn oudste broer en ontdekte al fotograferend het verschil tussen koolmezen en pimpelmezen. 'Ik was gegrepen en trok regelmatig het veld in. Bij het horen van mijn eerste zanglijster was ik definitief verkocht'. In 1998 begon Henk met het opnemen van natuurgeluiden en in 2000 richtte hij Meeuwsen Natuurgeluiden op. Sinds 2002 geeft hij cd's uit in eigen beheer. Daarnaast heeft hij meegewerkt aan tal van andere projecten, waaronder de VogelTop100 van de VARA. Voor de film over de Oostvaardersplassen werkt hij voor het eerst in een team. 'Al kom ik ze in het veld zelden tegen, toch heb ik het gevoel dat we een team zijn en iets ongelooflijk moois aan het maken zijn. Kicken!'

WEBSITE www.natuurgeluiden.nl

Beeld en geluid vormen een ijzersterke combinatie. Van onze vijf zintuigen zijn ons gezichtsvermogen en gehoor vrijwel continu in bedrijf en daarom misschien wel het populairst. Laat je mensen een keuze maken tussen horen of zien, dan hebben ze het even moeilijk, maar de meesten zullen uiteindelijk kiezen voor hun gezichtsvermogen. Zelfs ik zou uiteindelijk ook kiezen voor mijn gezichtsvermogen, maar de rest van mijn leven doodongelukkig zijn omdat ik de vogels niet meer kan horen. Ook al zijn we visueel ingesteld, reclamemakers en filmers weten als geen ander dat er geluid nodig is om emoties op te roepen en ons in beweging te krijgen. Koop dit product, steun ons goede doel, leef mee!

Niet alleen professionele filmers kennen de werking van geluid onder een beeld. Regelmatig wordt mij gevraagd om geluiden aan te leveren voor onder een presentatie of foto's. Meestal adviseer ik dan één van mijn cd's te kopen en een passend geluid te selecteren. Maar zo nu en dan worden er hogere eisen gesteld aan de combinatie van beeld en geluid. Toen de Heijmans en Thijssse Stichting vroeg om een geluidsopname van ongeveer een kwartier voor in hun diorama in Artis, was er meer nodig dan het opsturen van een cd'tje. Ik trok het veld in om een zilvertmeeuwenkolonie op te nemen en heb minutieus de geluiden van de andere vogels uit het diorama zitten inpassen. Heerlijk om te doen!

‘Ik ergerde me aan de ruis die in veel opnames van vogelgeluiden te horen is’

Apparatuur

Zorg ervoor dat je weet welke apparatuur je nodig hebt en dat deze voldoet aan je kwaliteitseisen. Zo wist ik vanaf het begin dat ik voor De Nieuwe Wildernis, vanwege het ruimtelijke effect, geluidsopnames in stereo wilde maken en niet op zoek was naar een richtmicrofoon of parabool. Daarnaast ergerde ik me aan de ruis die in veel opnames van vogelgeluiden te horen is en zocht zo lang tot ik ruisvrije, perfect klinkende opnames kon maken. Via een aantal omwegen ben ik bij tovenaars terecht gekomen die voor mij totaal onbegrijpelijke dingen doen met geluidsapparatuur. Rens Heijnis schroeft dure nieuwe microfoons open en past ze aan of hij zet een microfoon in elkaar waarvan alleen hij weet dat die het best voldoet aan mijn eisen. Bij AEM (Duivendrecht) hebben ze prachtige professionele recorders en allerlei accessoires waar je je aan staat te vergapen als een kind voor de etalage van een snoepwinkel. Ik kan als een kind zo blij zijn dat ik dit soort contacten heb.

Verbeelding

Creëer een beeld van wat je wilt gaan opnemen. Een roodborsttapuit in het topje van een den op een heideveld. Kwakende kikkers in een boerensloot. Baltsende Kieviten

SUNWAYFOTO®

Sunwayfoto is een relatief nieuw merk op de Europese markt. Wij leveren professionele statiefkoppen incl. accessoires volgens arca-swiss standaard, zoals; panoramakoppen, balhoofden, monopodkoppen, brackets, rails, L-plates, clamps, focusing handles, wisselplaten etc. Gebruik uw kostbare camera en lens op kwaliteitsproducten door te kiezen voor Sunwayfoto!

Sunwayfoto, the sun in photography...

Voor meer informatie
en dealeradressen:
www.sunwayfoto.nl

▲ Foto © Ruben Smit

en overvliegende grutto's. Door een beeld te creëren raak ik extra gefocust en krijg ik nog meer zin om eropuit te gaan. Als heel vroeg in de ochtend de wekker afloopt en ik eigenlijk liever blijf liggen helpt de verbeelding me mijn bed uit. Voor de geluiden bij de film over de Oostvaardersplassen hoef ik geen beelden op te roepen. Die zijn al gemaakt, mooier dan ik zelf kan bedenken. Ik hoef alleen maar op zoek naar het geluid dat erbij past.

Locatie

Weet waar je moet zijn! Nederland is een rumoerig land. Meer dan de helft van ons land is compleet ongeschikt voor het maken van een goede geluidsopname. Het geluid van auto's en vliegtuigen is alom aanwezig. Daarnaast

is er een groot aantal geluidsbronnen dat op onverwachte momenten een opname kan verpesten: kraaiende hanen, blaffende honden, tractoren, beregeningsinstallaties, bosmaaiers, feesttenten, mountainbikers, wandelaars, enzovoort. Ga op zoek naar plekken waar de kans op verstoring zo klein mogelijk is. De landelijke delen van Friesland, Groningen en Drenthe, de Weerribben, de Veluwe en de Waddenzee zijn mijn favorieten.

Omstandigheden

Misschien is het je opgevallen: de Oostvaardersplassen staan niet bij mijn favorieten. Toch kom ik er graag. Onder gunstige omstandigheden kan een slechte locatie namelijk geschikt worden voor goede opnames en andersom.

APPARATUUR VAN HENK MEEUWSEN

- **Sound Devices 744T harddisk-recorder**

Prijs: ca. € 4000,- (ex. btw)

Info: www.sounddevices.com

- **Twee door Rens Heijnis op maat gemaakte rondom gevoelige microfoons**

- **Door Rens Heijnis op maat gemaakte voorversterker**

Info: www.rensheijnis.com

- **Telinga Pro-8 parabolmicrofoon (binnenkort)**

- **Tientallen meters microfoonkabel**

- **Loodaccu's**

- **Bed (om in het veld te slapen)**

▲ Foto's © Ruut wegman

Vlak langs de Oostvaardersplassen ligt de A6 en de spoorlijn van Lelystad naar Almere. Door het luchtruim wordt af en aan gevlogen op Schiphol. Maar, als er een klein beetje wind staat tussen West en Noord wordt veel herrie het gebied uit geblazen. En van de late avond tot een uur of half zeven 's ochtends, mijn gouden uurtjes, vliegen er beduidend minder vliegtuigen. Zondagochtenden zijn helemaal perfect. Dan slaapt (bijna) iedereen uit en is het beduidend rustiger op de wegen. De wind kan me dus helpen (zonder wind moet je snelwegen sowieso mijden als de pest), maar hij kan ook spelbreker zijn. Vanaf 10 knopen wind kan de microfoon dichtslaan en ontstaan er veel te veel bijgeluiden voor een loepzuivere opname. Met regen valt er al helemaal niet op te nemen. Ongunstige omstandigheden hebben ook een groot voordeel: rust, even niet op pad.

Sfeer

Welke sfeer wil je oproepen? Welke sfeer past bij het beeld dat je hebt? Bij een close-up van een zingende vogel hoort een spatzuivere opname. Die bereik je door de microfoon dichtbij de vogel te plaatsen. Dat lukt meestal alleen als je de microfoon enigszins verstopt en gebruikmaakt van een verlengsnoer, zodat je op enige afstand kunt gaan zitten. Bij erg schuwe soorten kan het nodig zijn om de recorder te voorzien van een flinke accu en hem uren achtereen te laten draaien zonder dat je zelf in de buurt bent. In de Oostvaardersplassen heb ik dat al vele malen gedaan, al moest ik wel leren dat er een kist om de recorder heen moest en een korf om de microfoons tegen vossen te beschermen. Als die erbij kunnen slopen ze de boel. Het is ook mogelijk om een richtmicrofoon te gebruiken, zodat je het geluid wat beter kunt isoleren, maar dan heb je monogeluid en ben je het gevoel van ruimte kwijt. Maar zelfs met twee rondom gevoelige microfoons is het mogelijk de omgeving dood te slaan. Ik had de microfoons een keer op zestig centimeter afstand van een zingende merel staan. De merel overstemde de omgeving volledig en klinkt daardoor als in een studio opgenomen. Merels zingen niet in studio's. Zie je een weidse vlakte voor je, wees dan beducht voor versturende omgevingsgeluiden en houd de microfoon uit de buurt van mogelijke geluidbronnen dichtbij. Hangt er bijvoorbeeld een takje vlakbij de microfoon, dan kan daar een vogel op gaan zitten zingen precies op het moment dat er op de vlakte iets te horen is waar het je om te doen was. De kans dat dit gebeurt is niet zo groot, maar het zal je maar net gebeuren. In

het Amazoneregenwoud heeft een gids ooit een microfoon voor me hoog in een boom gehangen, precies op een plek waar in de loop van de nacht een cicade oorverdovend scherp ging zitten tjirpen, uren lang.

Concentratie

Blijf scherp! Laat je niet afleiden, laat je niet verleiden door een mooie zonsopkomst bijvoorbeeld. Voor je het weet zit je er in katzwijn naar te kijken en vergeet je het geluid. Ik had prijzen kunnen winnen met foto's die ik had kunnen maken van zonsopkomsten die ik niet heb gezien.

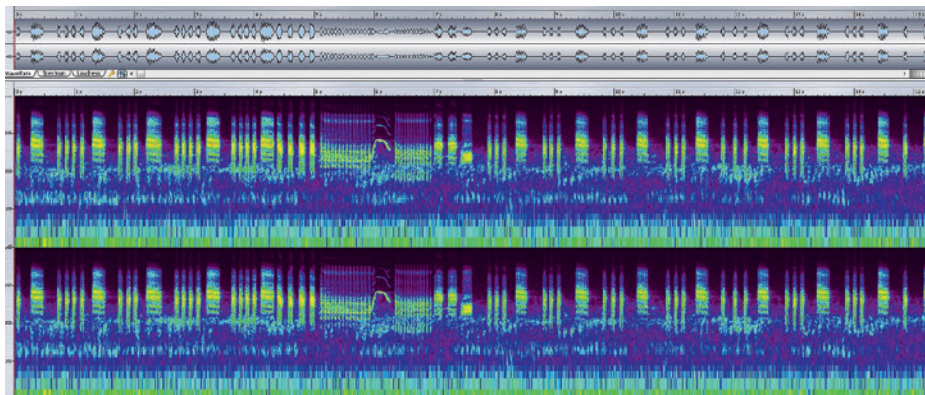
Nabewerking

En dan is er nog het 'bureauwerk'. Afluisteren, documenteren, selecteren, weggooien en nabewerken. Dat laatste is alleen nodig als je een plek hebt waar je het materiaal kunt delen met de buitenwereld. Voor veel mensen is dit saai werk en ik houd het meestal ook niet langer dan een halve dag vol, maar het is een heerlijke manier om alles nog eens opnieuw te

beleven. Steeds vaker hoor ik de opnames zelfs voor het eerst. Als de recorder uren heeft staan draaien hoor ik thuis pas wat ik heb opgenomen.

Dat is prettig spannend. Paaseieren zoeken. Kicken als er iets moois op staat. Gelukkig hoef ik niet alles af te luisteren. Er is allerlei software beschikbaar waarmee je het geluid in beeld kunt brengen middels sonogrammen en in een oogopslag kunt zien of je mogelijk iets

interessants hebt opgenomen. Ik schrijf bewust 'mogelijk' want op die bewuste plekken zul je toch moeten luisteren wat er precies op staat en dat is geen straf. Al deze tips ten spijt: besef dat je heel veel niet zelf in de hand hebt. Laat je verrassen, leer van je fouten en geniet!

▲ 'Sonogram' van een rietzanger

ADVERTENTIE

Digitale fotoalbums voor professionals

Meer kwaliteit, meer mogelijkheden, meer winst

de Robijn

Een fotoboek die te gebruiken is als fotolijst. Dankzij magneetjes wordt voorkomen dat pagina's spontaan omslaan.

De FotoFolio; Robijn is leverbaar in de volgende formaten:

12 x 12 cm met 6 pagina's
20 x 20 cm met 6 pagina's
25 x 25 cm met 10 pagina's

www.eprintpro.nl

Eprint Solutions bv
Anholtseweg 26c
7091 HA Dinxperlo

T: 0315 659232
E: sales@eprintpro.nl

Foto's met dank aan: Guido Pelgrim Fotografie